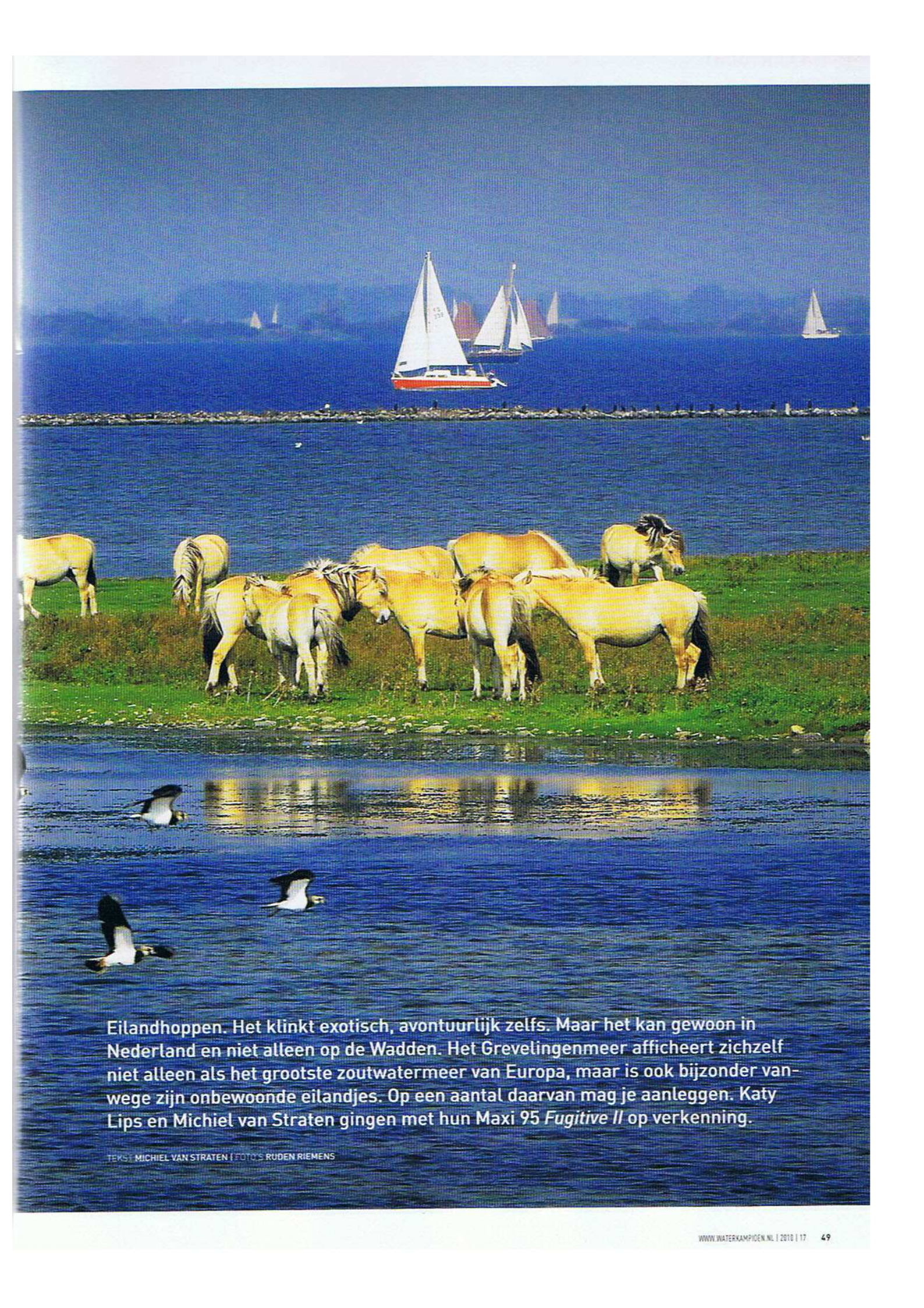

Eilandhopp Grevelingen op de

Eilandhoppen. Het klinkt exotisch, avontuurlijk zelfs. Maar het kan gewoon in Nederland en niet alleen op de Wadden. Het Grevelingenmeer afficheert zichzelf niet alleen als het grootste zoutwatermeer van Europa, maar is ook bijzonder vanwege zijn onbewoonde eilandjes. Op een aantal daarvan mag je aanleggen. Katy Lips en Michiel van Straten gingen met hun Maxi 95 *Fugitive II* op verkenning.

TEKST: MICHEL VAN STRATEN | FOTO'S: RUDEN RIEMENS

Er is maar één toegangspoort tot het grootste zoutwatermeer van Europa, en dat is te merken ook. De Grevelingensluis is met ruim 50.000 passanten per jaar een van de drukste watersportsluizen van Nederland. Als wij er zijn is het hoogseizoen en mooi weer, dus zoals bij alle sluisen is hier dan ook de beste oplossing: aansluiten in de rij en geduldig afwachten tot we geschut worden. Ach, eenmaal in de sluis is er zelfs sprake van enige knusheid, met z'n allen opeengepakt. De stewards van Rijkswaterstaat delen hulp en een 'Kaart voor de vaart!' uit en verrichten zo op een gemoedelijke manier hun vaarpedagogisch werk.

Jong en oud

Ons doel is het zoeken van rust op de eilandjes. Maar aangezien we onder andere drinkwater willen tanken en dat op de eilandjes niet verkrijgbaar is, gaan we direct bakboord uit en sturen de

'onbewoond eiland' roept vooral bij de kinderen verwachtingen van mysterie op, maar zelf zijn we toch ook nieuwsgierig hoe het daar is. We zetten daarom koers naar het noordwesten. Dat kan ook nauwelijks anders, gezien de langgerekte vorm van het Grevelingenmeer. Wij zijn het IJsselmeer gewend als vaargebied en moeten daarom wel even wennen aan de beperktere manoeuvreerruimte. Het water langs de kust van Goeree-Overflakkee is veelal ondiep en deels verboden toegang, maar de bevaarbare delen en geulen zijn zeer goed bebakend. Wel maakt dat het vaarwater vrij smal. Desondanks vinden we nog de ruimte om langs de kust van Schouwen-Duiveland op te kruisen naar Stampersplaat. Een meeuw houdt ons gezelschap, zittend op de preekstoel.

We zijn eigenlijk op weg naar niets, want op Stampersplaat zijn geen voorzieningen, behalve een aanlegsteiger en een mobiel toilet dat dagelijks wordt vervangen door een schoon exemplaar. En dat 'niets' is precies wat ons zo aantrekt.

Drie kleine eilandjes vormen samen de Archipel.

jachthaven van Bruinisse in.

Deze familiehaven voorziet in meer dan alleen drinkwater. Een klein buitenzwembadje biedt de nodige verkoeling. Daar zijn we, na het plegen van de gebruikelijke aanlegformaliteiten, hard aan toe, want het is een hete dag. Samen met onze kinderen Sam en Max koelen we lekker af. Ondertussen repareert de *YachtService* onze stukgetrokken spiboom – wel zo gemakkelijk dat zij op het haventerrein zitten. Jachthaven Bruinisse is een van de zogenaamde samenwerkende 'Seven Sisters' jachthavens: wie hier overnacht krijgt korting in Herkingen Marina en Port Zélande, en vice versa. De jachthaven is overigens aan het uitbreiden, wat meer dan een verdubbeling van het aantal ligplaatsen zal betekenen. Het nieuwe deel ligt er verlaten bij, ondanks de stralende zon wil het er in dit stadium niet gezellig uitzien, omringd door kale grond en enkele bouwketen.

In Bruinisse gaan jong en oud in meerdere opzichten samen: niet alleen komen beide leeftijdsgroepen hier aan hun trekken, ook verenigt Bruinisse de oorspronkelijke vis- en mosselvangst met de moderne toerismesector. In de vissershavens liggen meerdere vissersschepen en die liggen daar niet voor de sier. Het dorp zelf straalt onder al die activiteiten een serene rust uit, met uitzondering van het derde weekend in juli tijdens de jaarlijkse, feestelijke Visserijdagen.

Op weg naar niets

Het avontuur lonkt, al is het maar in onze gedachten. De term

Stille grasmaaiers

Stampersplaat is werkelijk een 'plaat', zoals ook goed te zien is op de Hydrografische Kaart 1805: het omliggende water is ondiep. Vóór de afsluiting van de zeearm Grevelingen met de Brouwersdam in 1971 was dit een van de platen die alleen met eb droog kwamen te liggen. Nu is er geen getij meer en is Stampersplaat altijd toegankelijk.

Na de zeer duidelijke betonning gevolgd te hebben, varen we een kommetje in waarvan de wal bijna geheel voorzien is van een aanlegsteiger, met plek voor ongeveer twaalf boten. Het water is rustig, want de noordwestenwind kan geen golfslag de kom in duwen. We leggen onze *Fugitive II* vooraan op een leeg plekje.

We liggen vorstelijk. Aan de steiger, met niets om ons heen dan koel zwemwater, een eilandje waar niks te doen is en gelijkgestenden. Het koele zwemwater testen we als eerste uit. Omdat we door het kommetje afgeschermd worden van het omringende vaarwater, is zelfs dat heerlijk rustig. Alleen in- of wegvarende boten moeten even in de gaten gehouden worden. De sfeer is gemoedelijk.

Zelfs de grasmaaiers doen rustig hun werk op het eiland, merken we later tijdens een korte verkenning: het zijn shetlandpony's die hier grazend het gras kort houden. Van oorsprong eilandbewoners, dus die zullen zich hier ook wel thuis voelen.

Weer terug bij de boot maken we met behulp van stenen en wat sprokkelhout een barbecue. Vlak naast onze boot, dus het picknicken is nog comfortabel ook. We sluiten de dag af met een kampvuur op een daarvoor geschikte kale plek, vlakbij het water. Om

Kabellaarsbank met op de achtergrond Port Zelande.

VAARTOCHT

Zij aan zij in Ossehoek

Haven Middelplaat

nou te zeggen dat we ons Robinson Crusoe voelen gaat wat te ver, maar het romantische gevoel dat deze plek en deze dag met zich meebrengt is onvergetelijk mooi.

Brouwershaven

Na drie dagen moeten we verkassen; langer mag je hier niet aangesloten liggen. Maar ook de roep om walstroom, douche, drinkwater en levensmiddelen nodigt uit om weer naar de vaste wal te gaan. Brouwershaven ligt vlakbij. Veel gevaren wordt er zo niet door ons, maar we vinden het relaxte leventje best zo. De sluis die toegang geeft tot de haven staat meestal open, dus daar varen we zo doorheen. 's Avonds op het marktplein in het dorp vinden we één van de monumentale oud-inwoners van Brouwershaven, Jacob Cats, omringd door een kermis. De versteende raadspensionaris en volksdichter uit onze Gouden Eeuw lijkt er geen moeite mee te hebben.

*We voelen ons nog net geen
Robinson Crusoe, maar
romantisch is het wel*

Dwars in den Weg

Zo ongeveer direct na het verlaten van de sluis vaar je tegen het volgende eilandje op, als je niet uitkijkt. Vandaar ook de naam: Dwars in den Weg. Ook hier kun je aanleggen. Wij doen dat ook een nachtje. Langer niet, want hier lig je niet beschermd, maar gewoon aan de buitenkant van de plaat. Weliswaar aan de steiger, maar we ondervinden het open karakter van deze ligplaats wanneer er 's avonds een flinke motorboot met te hoge snelheid langs komt varen: de hele verzameling boten gaat tekeer als op een zee met windkracht drie, met dat verschil dat we hier met zijn allen tegen elkaar aan liggen te klotsen. Sommige masten van de zij-aanzij liggende zeilboten raken elkaar met een klap. Het duurt maar even, maar er valt niets tegen te doen, en het is wachten tot de

volgende liefhebber van hard varen onze rust komt verstoren en mogelijk schade aanricht.

Deze gebeurtenis toont nog eens aan dat het niet alleen vanwege de privacy prettig is om schepen kop-aan-kont naast elkaar af te meren, maar dat dat ook voorkomt dat de masten tegen elkaar kletsen bij hevige golflslag.

Extremen bij elkaar

De door ons gezochte rust vinden we een eiland verderop, op het eilandje Ossehoek. Het ligt helemaal in het westen van de Grevelingen, vlak voor Marina Port Zélande. Ossehoek is grillig van vorm en biedt daarmee ruimte aan drie verschillende aanlegplaatsen. Zo kun je bij elke windrichting een likant kiezen.

Zodra we aangelegd hebben bij het laatste vrije plekje aan de steiger, komt er een zeilboot onze kant op. Keurig vraagt de schipper of ze bij ons langs mogen. Dat mag natuurlijk. Terwijl ze

dichterbij schuifelen en wat staan te klungelen met nog in elkaar gedraaide landvasten vraag ik: "Zou u kop-aan-kont willen aanleggen?" Ik krijg één groot non-verbaal vraagteken als reactie, en dat is niet omdat de schipper mijn vraag niet verstaan heeft. Hij vindt het maar een onzinverzoek, geeft geërgerd gas en verlaat de Ossehoek met onbekende bestemming. Ik voel me een roepende in de woestijn, vrijwel iedereen legt in alle havens de boten met de punt in dezelfde richting naast elkaar. "Je had het wel wat vriendelijker mogen vragen, hoor", corrigeert Katy mijn verontwaardiging. Een volgende keer zal ik dat zeker doen.

Op het Grevelingenmeer liggen de extremen dicht bij elkaar: vlakbij de rust van Ossehoek ligt Marina Port Zélande, dat vloeiend overgaat in het bungalowpark van Center Parcs, met al zijn uitge-

Brouwersdam

Het watersnoodmuseum in Ouwkerk aan de Oosterschelde geeft een goed beeld van wat er is gebeurd tijdens en na de dramatische overstromingen van februari 1953. De Deltawerken moesten herhaling voorkomen, en de zes kilometer lange Brouwersdam is daar een onderdeel van. De dam was in 1971 gereed. Omdat door de afsluiting de waterkwaliteit verslechterde, werd er zeven

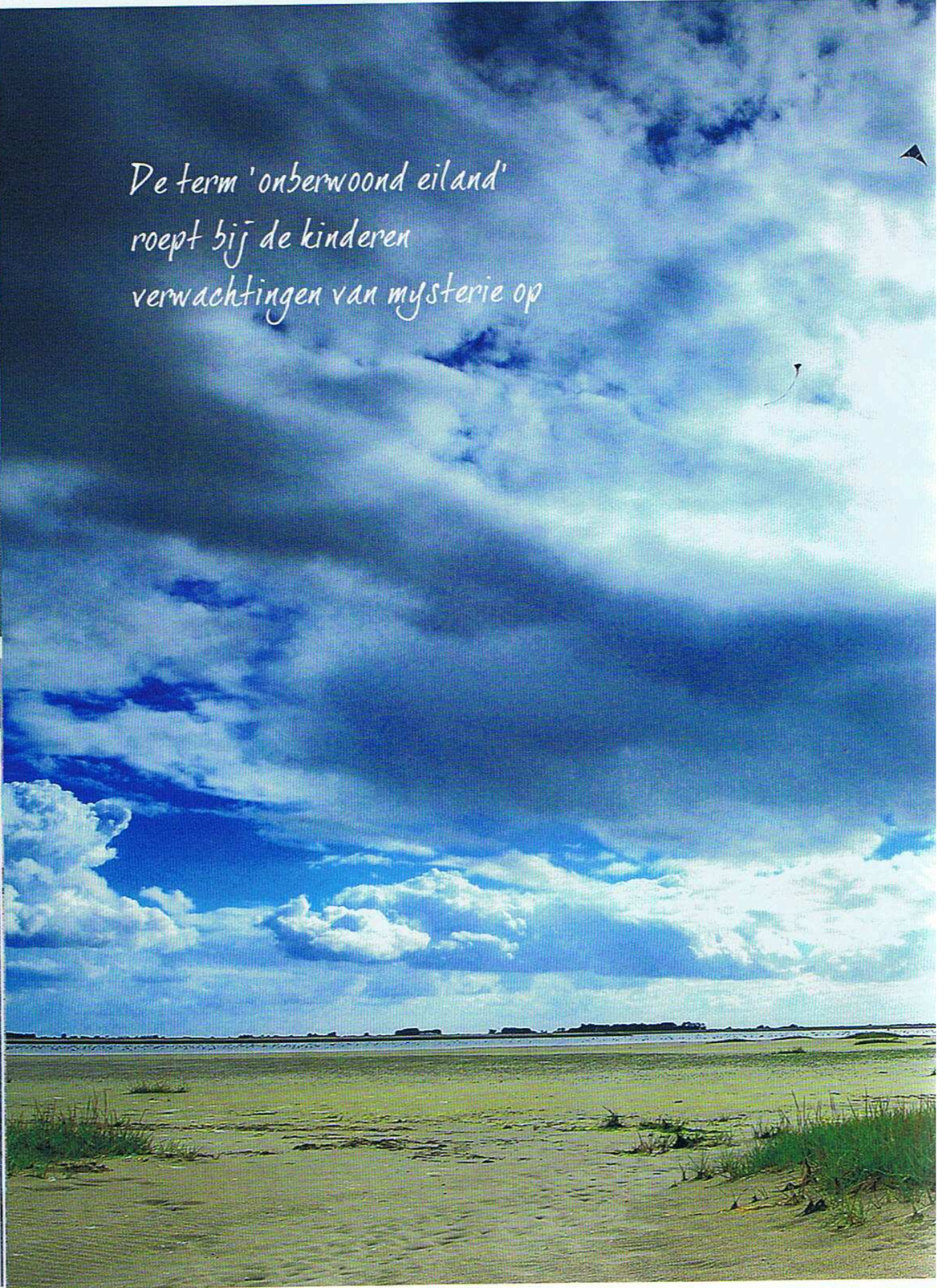
jaar later een doorlaatsluis in aangebracht. Door deze Brouwerssluis werd het meer een zoutwatermeer, met een gevarieerder onderwaterleven als gevolg. De sluis staat het grootste deel van het jaar open, maar is niet gemaakt om schepen te schutten.

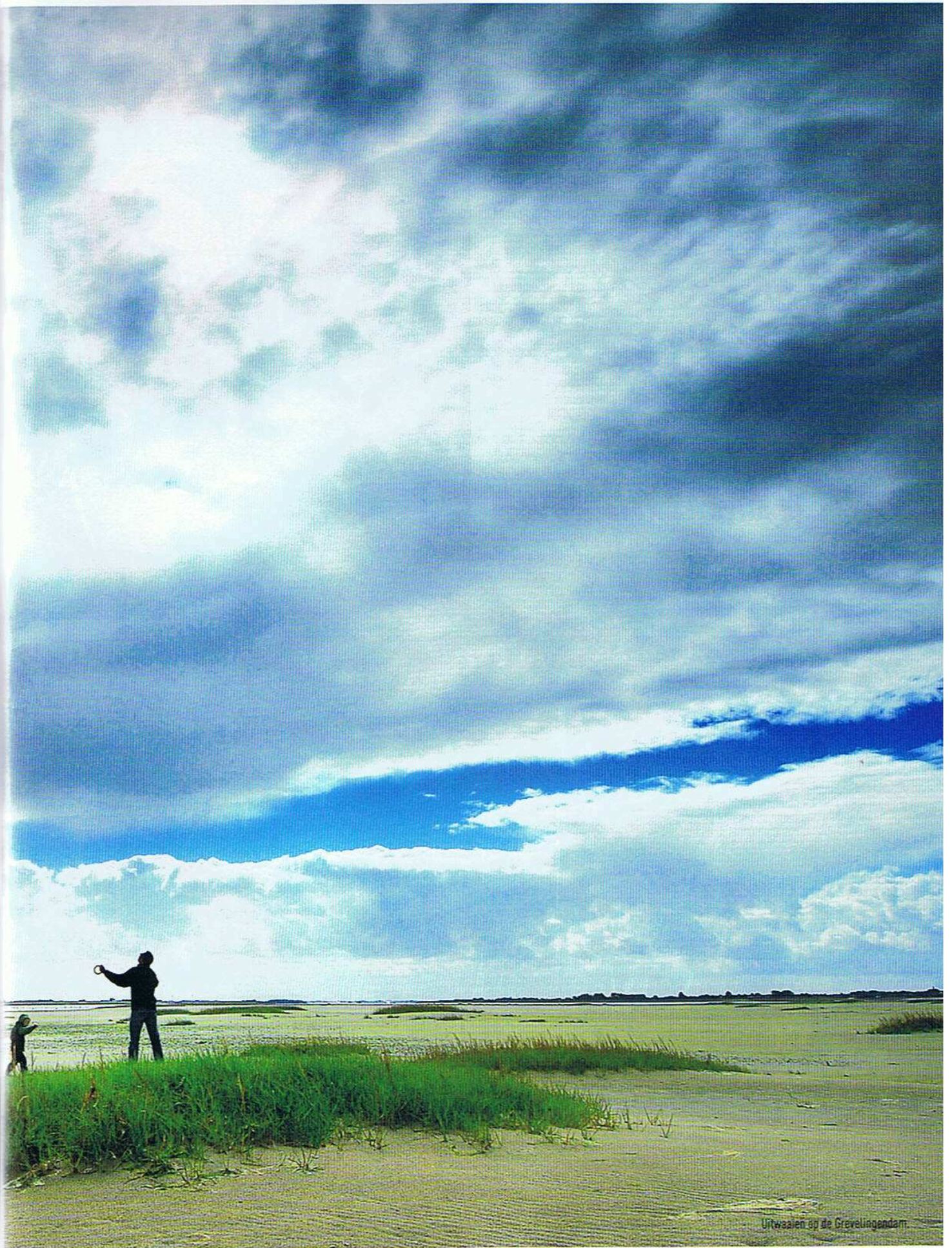
Het Grevelingenschap en Rijkswaterstaat hebben een plan gemaakt voor de reconstructie van de Brouwersdam, waarin wel plek is voor een sluis voor de scheepvaart.

Ook wordt overwogen om de in- en uitgaande getijdenbewegingen te gebruiken voor de opwekking van energie, waar volgens het Ministerie van Verkeer en Waterstaat 'duurzame elektriciteit voor 50.000 huishoudens' mee kan worden opgewekt. Voordat we hier van kunnen genieten, moeten we even geduld hebben, want de geplande verkenning voor dit megaproject zal niet eerder dan eind 2011 af zijn.

*De term 'onberwoond eiland'
roept bij de kinderen
verwachtingen van mysterie op*

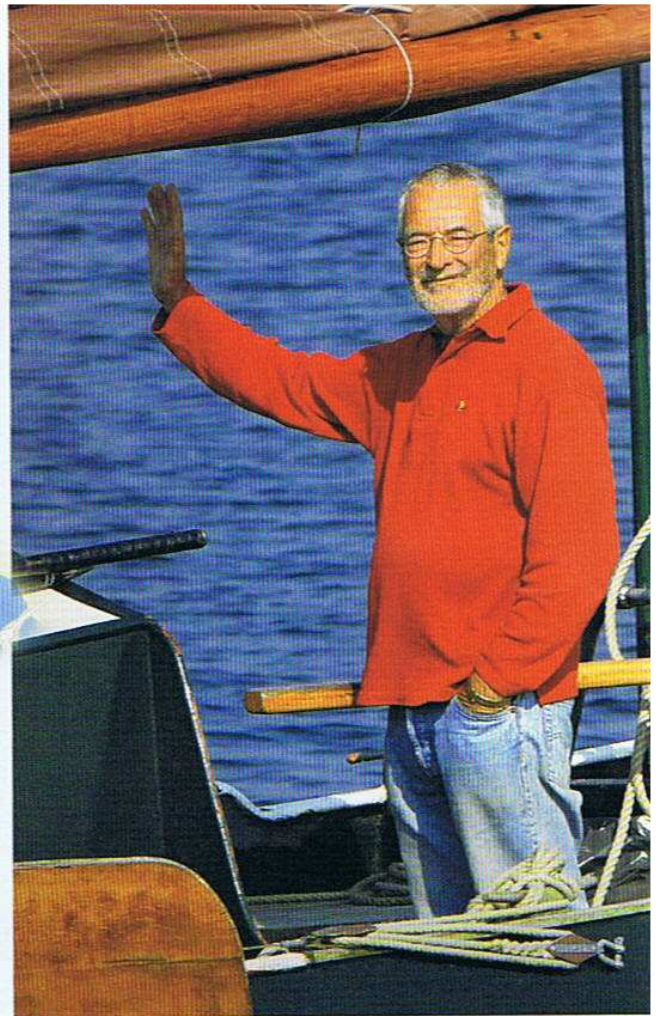

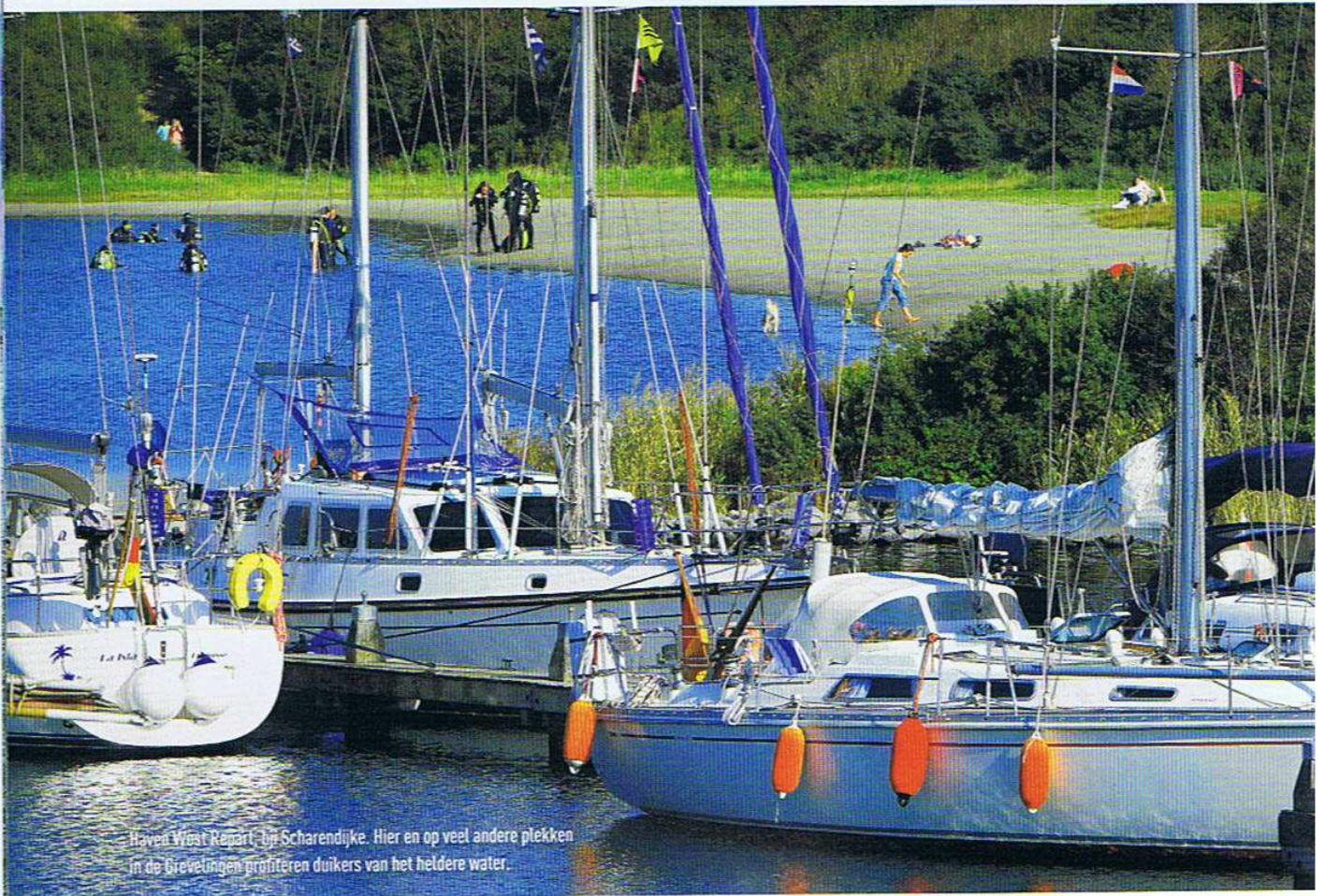
Uitwaaien op de Grevelingendam

VAARTOCHT

*Er is van alles te doen, en voor
wie dat wil, ook niets*

Haven West Repart, bij Scharendijke. Hier en op veel andere plekken
in de Grevelingen profiteren duikers van het heldere water.

Waterstanden

breide vakantiefaciliteiten. Wij parkeren er voor één overnachting. Het is leuk om even naar de surfplek te wandelen, waar het een enorm gekrioel is van beginnende en gevorderde windsurfers. Kitesurfen is op de Grevelingen verboden, dat gebeurt in groten getale op het Noordzeewater aan de andere kant van de Brouwersdam.

Helder water

Een archipel is een eilandengroep. Die omschrijving is iets te veel eer voor de drie plukjes land die we onder Hompelvoet aantreffen, maar toch heet het zo. Het is een L-vormig stukje plaat van nog geen honderd meter breed en minder dan driehonderd meter lang, vergezeld van twee streepjes land, die samen een kleine baai vormen. We hopen zeehondjes aan te treffen, want we hebben gehoord dat die hier wel eens liggen, aan de zanderige westkant van het eiland. Wij hebben geen geluk, ze blijven onzichtbaar. Wat opvalt, is de helderheid van het water. We kunnen veel verder

Meester van de haven

Na onze verkenning van het westelijk deel van de Grevelingen – waar je ook nog in meerdere jachthavens terecht kunt – vangt onze terugweg op een snikhete dag aan met een laatste stop in Herkingen. Na de vaargeul hebben we de keuze voor de Marina (rechts) of de verenigingshaven (links). Zonder een specifieke keuze voor de één of de ander te hebben gemaakt, varen we langzaam de verenigingshaven binnen. We zien een hoofd drijven, waar bij nader inzien een heel lichaam aan vast zit. Het roept naar ons: “Zoekt u de havenmeester?” Ons antwoord is bevestigend. Zijn reactie daarop: “Dat ben ik!” Zo zijn we nog nooit welkom geheten. Hij wijst ons vanaf zijn verkoelende positie een plek aan.

De toegang tot het rustige dorpje is afsluitbaar met een enorm stel deuren. Deze kunnen de dijk dichtten bij extreem hoog water. De watersnoodramp uit 1953 is in Zeeland nooit ver weg.

onder de waterlijn kijken dan we op het IJsselmeer, Noordzee- of Waddenwater gewend zijn. Niet voor niets zoeken veel sportduikers de Grevelingen op. Aan de zuidkust en langs de Brouwersdam zijn meerdere duiklocaties waar de liefhebbers het onderwaterleven kunnen bekijken, onder meer rond daartoe aangelegde wraken. Het Grevelingenmeer heeft weliswaar geen open verbinding met de Noordzee, maar door de aanleg van de Brouwerssluis in 1978 komt er wel zout water binnen. Hierdoor is er een rijke onderwaterflora en -fauna.

Er zijn plannen om in de toekomst niet alleen nog meer zout water de Grevelingen in te laten, maar ook schepen. Een nieuwe sluis zou hierin kunnen voorzien. Tevens zijn er ideeën geopperd over het winnen van energie, door gebruik te maken van in- en uitstromend getijdenwater. Hier is nog niets definitiefs over besloten.

Volop keuze

‘Onze’ laatste twee eilandjes liggen midden tussen Herkingen in het noorden en de sluis in het zuiden van het Grevelingenmeer. Hun naam is Mosselbank en je zou kunnen zeggen dat het één eilandje is met een doorvaart, zo dicht liggen ze tegen elkaar aan. Meer dan een aantal steigers met een beetje grond ernaast lijkt het niet te zijn. We nemen een kijkje, maar na de romantische plekken aan de eerdere baaitjes trekt dit ons minder. We kiezen er voor om een stukje door te varen en de sluis in te duiken. Terugkijkend concluderen we dat een van de meest aantrekkelijk aspecten van het varen op de Grevelingen de keuzevrijheid is: van rustiek tot luxe, van steiger tot vakantiepark. Er is van alles te doen, en voor wie dat wil, ook niets. En voor ons vormt dat altijd een ideale vakantiemix. ☺

Recreatie-eilanden

Het Grevelingenmeer kent een dozijn eilandjes, van klein tot groot. Bij een deel hiervan mag worden aangelegd: Mosselbank, Stampersplaat, Dwars in den Weg, Ossehoek, Archipel en Hompelvoet. Op laatstgenoemd eiland mag dat alleen tussen half augustus

en april. Watersporters dragen bij aan de kosten van het onderhoud van deze voorzieningen door de aankoop van een zevendagenkaart (€ 12) of een seizoenkaart (€ 46) bij de lokale VVV's en jachthavens. Als u bij één van deze openbare aanlegplaatsen aanlegt, mag dat voor maximaal

drie dagen aaneengesloten. In de vijf daaropvolgende dagen moet u ergens anders liggen (dat mag wel weer één van de andere genoemde eilandjes zijn). Dat is om te voorkomen dat men hier een 'vaste' ligplaats van maakt. Deze regel voorziet in een prettige doorstroming.

